

İLKER CANIKLIGİL

1991’de Saint Joseph Lisesi’nin bitirdi ve Marmara Üniversitesi GSF Sinema TV Bölümü’ne girdi.

Nöbetçi (1993), *Ağaç* (1994), *Uçmak İstiyorum* (1995), *Kedi Gözü* (1998) ve *Simulacra* (2001) adlı kısa filmleriyle ülke çapında ve yurtdışında birçok ödül kazandı. Bunların en önemlisi kısa film alanında dünyanın en önemli festivali sayılan Clermont Ferrand Kısa Film Festivali’nde 2002’de *Simulacra* adlı filmle kazandığı ödüldür.

1999-2006 arasında İstanbul Bilgi Üniversitesi Sinema TV Bölümü’nde ders verdi. Kendi filmlerinin yanı sıra sayısız kısa filmde kameramanlık ve kurguculuk yapan Canikligil, çeşitli üniversitelerde ve özel kurumlarda kısa filmle ilgili atölyeler yönetti, kısa film üzerine yazılar yazdı ve jüri üyelikleri yaptı.

2005 yılında ünlü kurgucu Walter Murch’un *In The Blink of An Eye* adlı kitabını çevirdi. Kitap *Göz Kırparken* adıyla yayımlandı.

2006 yılında akademiden ayrıldı. Hemen ardından kurguladığı ilk uzun metraj film *Gen*’le (2006) 13. Altın Koza Film Festivali’nde “En İyi Kurgu” ödülünü kazandı.

2006’dan başlayarak serbest reklam yönetmeni olarak birçok reklam filmi ve müzik video yöneten Canikligil, aynı zamanda fotoğraf alanında da çalışmaya başladı ve 2013 yılında Contemporary Istanbul’a katıldı. Aynı yıl Zorlu Performans Sanatları Merkezi’nde sayısal manipülasyonla çoğaltılmış mimari fotoğraflardan oluşan ilk solo sergisi “Çok Aslında Azdır / More is Less”i açtı.

Canikligil dijital video ve fotoğraf üzerinde durduğu ve çok takip edilen kişisel blogunda yeni teknolojiler, fotoğraf ve sinemayla ilgili yazılar yazmakta, gelen teknik ve estetik soruları yanıtlamakta ve aralıklı olarak üretime yönelik film atölyeleri düzenlemektedir.

www.ilkercanikligil.com

Photography.ilkercanikligil.com

Dijital Video ile Sinema

© 2014, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın tüm yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Fotoğraflar İlker Canıklıgil

Kapak ve Sayfa Tasarımı Yavuz Karakaş

ISBN 978-605-106-960-9

1. Basım: Aralık 2014

tamadres.com

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Çifttehavuzlar Yolu, Acar Sanayi Sitesi, No: 8, Bayrampaşa-İstanbul

Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi, Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu İstanbul

Tel: (0212) 511 53 03 Faks: (0212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika no: 10905

DIJİTAL VİDEO İLE SİNEMA

İLKER CANIKLIĞIL

tamadres.com

ALFA[®] SİNEMA

içindekiler

tamadres.com

6	Yeni Baskı İçin Önsöz
8	Önsöz: Zen ve Sayısal Video!
12	Teknik Görüntüler
16	Film Nedir?
38	21. Yüzyılın Kameraları
64	HDSLR: Yeni Bir Kamera Sınıfı
83	Mercekler
101	Kamera Destekleri (Grip - Support - Systems)
112	Görsel Okuryazarlık
143	Ses: Kameraların Temel Ses Özellikleri
153	Işık
173	Çekime Başlıyoruz
182	Kurgu
197	NLE: Bilgisayarda Kurgu
210	Color Correction: Renk Düzenleme (Düzeltilme)
225	Dikey Kurgu: Dijital Compositing (Sayısal Birleştirme)
238	Ses Tasarımı ve Miksajı
247	Filminiz Bitti: Yedekleme ve Sunum
253	Ekler
258	Terimler Sözlüğü
266	Kaynakça

.. YENİ BASKI İÇİN .. ÖNSÖZ

Bu kitabın ilk halini 2007 yılında çıkarmıştık. Teknolojinin ne kadar hızlı ilerlediğini bilen biri olarak o zaman da yazarken tedbirli olmaya ve dönemin teknolojisine ait özel ayrıntılara çok saplanmamaya çalışmıştım. Buna rağmen 2008'den başlayarak film video alanında öyle hızlı gelişmeler oldu ki kitap beklediğimden kısa sürede eskidi. Öyle ki yedi yıl aradan sonra bu baskı için yeniden okurken kendi kendime gülümsediğim yerler olmadı değil.

Bu nedenle bu yeni baskı neredeyse yeni bir yazım oldu diyebilirim. Kitabın el değmedik yeri kalmadı: Bazı bölümleri attım, bazı bölümleri tamamen yeniden yazdım, birçok görsel malzemeyi değiştirdim ve bazı bölümleri de yeni ekledim.

Örneğin kitap ilk çıktığında HDSLR diye bir şey hayatımızda yoktu. Kasesiz kameralar henüz yeni çıkıyordu ve video

alanında DV hâlâ kraldı. HD adı verilen yüksek tanımlı sistem ise yeni yeni ortaya çıkmaya başlıyordu.

Aynı şekilde renk düzenleme 2007'de çok kısıtlı insanın erişebildiği bir alandı oysa bugün Davinci Resolve gibi bedava sunulan yazılımlarla herkes bir noktaya kadar renk düzenleme yapabilir. Bu yüzden kitabın renkle ilgili kısmını yeniden yazdım.

Evet, sonuç olarak bugün artık bambaşka bir ortam var: DV tamamen unutuldu. Kaset denen şeyi kimse hatırlamak bile istemiyor. Hele analog sinema filmi beklenenden büyük bir hızla tarihe gömüldü. Film snobları yıllarca söylendiler ancak bugün onlar da dahil neredeyse hiç kimse 35mm film çekmiyor. Yakında laboratuvar bile bulmak güçleşecek.

Yine de filmle ilgili başlıkları tamamen atmadım, çünkü tarihsel olarak o günleri en azından teoride bilmenin önemli olduğunu düşünüyorum. Sinema bugün artık sayısallaşsa da aslında tabii ki filmle başlamıştı.

HD eskidi bile, Ultra HD'ye gidiyoruz. 8K ufukta görünüyor.

İşte bu ortam içinde umarım metin içinde yaptığım tüm zenginleştirmeler sayesinde kitap daha uzun süre dayanır.

Önceki sürümde de dediğim gibi, bunu bir giriş seviyesi kılavuzu olarak düşünmekte yarar var. Olabildiğince sinema-TV tekniği ile ilgili her şeyi ele alan ama bunu belirli bir noktada tutan bir yaklaşımı benimsedim. Bu haliyle hem yeni başlayanlar, hem bir şekilde sektöre gir-

miş ama kafasında soru işaretleri olanlar, hem de film yapmak isteyen herkes için iyi bir kaynak olacağını düşünüyorum.

Kitabın bu yeni sürümünde destekleri için eşim Ebru'ya, dostum Emre Aypar'a, yayıncı arayışıma destek olan Betül'e, birlikte yaptığımız bazı kısa filmlerden görseller kullandığım İstanbul Film Akademi ekibi Veysi, Emre, Gülşah ve öğrencilerime teşekkür ederim.

İlker Canıklıgil
Kasım 2014, İstanbul

ÖNSÖZ

ZEN*

VE

SAYYISAL

VIDE!

* Robert M. Pirsig'in *Zen ve Motosiklet Bakım Sanatı* adlı kitabı. Pirsig kitap boyunca "teknik" ve "teorik" ayrımından ve bunun yaşamı nasıl içinden çıkılmaz kıldığından söz eder.

1992'den beri aralıklı olarak filmler çekiyor ve aralıksız olarak filmcilikle ilgili konularla ilgileniyorum. Filmcilikle ilgili hemen her şey ilgimi çekiyor, ama işin teknik tarafı sadece ilgimi çekmekle kalmıyor, bu alanı aynı zamanda eğlenceli de buluyorum.

Sinema okullarında genelde teorisyen-pratisyen ayrımı vardır. Bir gün bir teorisyen-akademisyen meslektaşım; "Kamera veya teknik dediğin iki aylık kursta öğrenilir." demişti. Ne yazık ki bu "iki düşman taraf" anlayışı hâlâ yıkılmış değil. Öte yandan pratikçiler de "Teori neye yarar?" gibi sorularla bu ikiliğe çanak tutuyor.

Ben kendimi hiçbir zaman iki taraftan da görmedim: "Kamera" iki aylık kursla öğrenilmez. İki aylık kursla öğrenilen sadece kamera kullanmanın dışı kabuğudur. Gerçekte kamera, kalem gibi (ve tabii ondan çok daha karmaşık) bir araçtır. Kamera filmi yaratan araçtır. Daha da ileri giderek şunu söyleyebilirim: Kamera filmin kendisidir, çünkü film dili denen şey kamera üzerinden yaratılır. Örneğin mercekleri doğru tanımayan bir sinemacı yarım bir sinemacıdır. Kelime haznesi ve dilbilgisi bozuk ama buna rağmen çok karmaşık şeyler anlatmaya çalışan birine benzer. Düşünceleri ve senaryosu ne kadar iyi olursa olsun asla sinemanın olanaklarını tam olarak kullanamaz.

Tabii ki dünyada "kameradan anlamayan" (veya daha genel konuşursak teknikten uzak) birçok yönetmen var. Bu insanlar iyi filmler de yapabilirler, ancak yanlarında

daima teknik bilgisi yüksek ve sinemaya hâkim insanlar bulundurmamak zorundalar.

Öte taraftan sadece kamerayı bilmek iyi film yapacağınızı göstermez, çünkü sadece düğmelere basmak sizi bir yere götürmez. Bir düğmeye bastığınızda nasıl bir süreci başlattığınızı ve nereye gitmek istediğinizi bilmeniz gerekir. Örneğin bir sürücü gaza bastığında neler olduğunu bilmeseyse de arabayı kullanabilir, ama bilirse daha bilinçli ve daha iyi bir sürücü olur.

Az önce de dediğim gibi, ben herhangi bir taraftan değilim. Bir mühendis veya kameraman değilim: Kimse için kameramanlık yapmıyorum. Herhangi bir kamerayı açıp tamir etmek veya nasıl çalıştığı konusunda vaaz vermek gibi bir iddiam yok. Bir teorisyen de değilim. Ben kendimi hep "filmci" olarak görmek isterim: Neresinde olursa olsun filmlerin yapımında hem düşünsel hem de pratik anlamda rolü olan bir insan...

Ne yazık ki dünyadaki genel eğilim sinema okullarındakinden farklı değil. İnsanlar ikiye ayrılıyor: Düğmelere basıp başka hiçbir şeyle ilgilenmeyen pratikçiler ve düğmelerden ölesiye korkarak uzak durup düğmelere basanları aşağı gören teorisyenler. Oysa "Pratiğin Teorisi" de mümkündür. Sinema tarihi sadece sosyolojinin, sanat tarihinin, felsefenin değil, aynı zamanda kameraların da tarihidir. Sadece kameranın boyutlarının değişimi bile film dilini ve tarihini kökünden değiştirmiştir. 1970'lerde "video assist" dediği-

miz 35mm film kamerasından video çıktısı sağlayan aletin yaygınlaşması (şaşırtıcı ama mucidi 1956 yılında kendi yönettiği filmlerde kameranın ne çektiğini ânında görmek isteyen ünlü aktör Jerry Lewis'tir) film dilini değiştirmiştir. Yine 70'lerin sonunda Garrett Brown'un yarattığı "Steadycam" (evet, büyük S ve küçük i'yle yazılır, çünkü Tiffen firmasına ait ticari bir markadır. Steadycam olarak yazılmaz) film dilini kesin olarak değiştirmiştir. Popüler sinemanın bir örneği olarak göz ardı edilebilecek *The Matrix* ve izleyen devam filmleri, ister beğenin ister beğenmeyin film dilini değiştirmiştir.

Bunun gibi örnekleri çoğaltmak mümkün.

Teknikten kaçmak aynen teoriden kaçmak kadar saçmadır. Saf tekniğe saplanmak da saf teoriye saplanmak kadar yararsızdır. İki tarafın birbirine el uzatması gerekir. Bunu "barış olsun herkes kardeş olsun" hayaliyle söylemiyorum; 21. yüzyılda yaşamak isteyen birinin başka bir şansı kalmadığını düşündüğüm için söylüyorum. Bu yüzyıl her şeyi değiştirmiştir ve değiştirmeye devam edecektir. Teknolojiyle barışmadan ayakta kalmak her geçen gün daha da zorlaşacaktır.

Kamera ve diğer bütün teknik ıvır zıvır tabii ki ideal bir dünyada aşılması gereken fiziksel engellerdir. Bence sonuçta amaç, kameranın yok olması ya da görülemeyecek kadar küçük ya da tamamen kavramsal (3B yazılımlarındaki gibi) olmasıdır. Ama böyle bile olsa teknik bilgi kimseye

zarar vermez. Dünyadaki yaygın "teknik" ve "romantik" ayrımı kesinlikle aşılması gereken bir ayrımdır.

Bu kitabı teknik bir kitap olarak görebilirsiniz, ancak dediğim gibi, aslında ne teknisyen ne de teorisyen olan biri tarafından yazılmıştır. Bu kitapta anlatılan her şey özünde "iyi bir film yapmanın" yollarının aydınlatılması amacıyla yazılmıştır. Bu kitap size belirli bir yazılımın veya kameranın nasıl kullanıldığını anlatmaz. Sadece genel kavramları ortaya koyar ve açıklamaya çalışır.

Bir tek kamerayı veya yazılımı öğrenip ona köle olmak yararsızdır. Bunun yerine herhangi bir kameranın üst yapısını ve ardındaki kavramları anlayan kişi, diğer kameraları da (ve hatta gelecekte çıkacak olanları bile) rahatça kullanabilir.

Başlarken sadece Dijital Video ile ilgili bir kitap yazmak için yola çıkmıştım, ancak sonra bunun yetersiz ve sığ olacağını düşündüm, çünkü isteğim tek bir konuda modası iki sene sonra geçecek bir kitap değil, yerine yıllar boyu kaynak olabilecek bir giriş kitabı yazmaktı. Böylece çerçeve yapmak, ışık, ses, çekim ölçekleri, kurgunun estetiği, kamera hareketleri gibi konulara da girmeye karar verdim. Tabii ki bu kitap sonuç olarak sadece başlangıç seviyesi için uygundur. Ele aldığım konuların her biri üzerlerine ayrı kitaplar yazılabilecek kadar karmaşık ve geniştir. Ben "en azla en çok" ilkesine bağlı kalmaya çalıştım: Yani ana konuların en can alıcı nokta-